

Wiesław SZUTA

„ETYKA KLASYCZNA W XXI WIEKU”  
Konferencja naukowa z okazji 95. urodzin prof. Tadeusza Ślipki SJ  
Akademia Ignatianum, Kraków, 21 V 2013

Instytut Filozofii Akademii Ignatianum w Krakowie zorganizował 21 maja 2013 roku konferencję naukową z okazji urodzin najstarszego etyka w naszym kraju prof. Tadeusza T. Ślipki SJ. Obrady odbywały się w Auli Wielkiej im. Grzegorza Piramowicza. Konferencję otworzył dziekan Wydziału Filozoficznego tej uczelni prof. Józef Bremer SJ, który powitał Jubilata, zaproszonych gości, prelegentów oraz pozostałych uczestników konferencji i poprosił o słowo wstępne przełożonego Prowincji Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego dr. Wojciecha Ziółka SJ. Następnie głos zabrał rektor Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie ks. prof. Władysław Zuziak. Wskazał on – podobnie jak jego przedmówcy – na doniosłe znaczenie dokonań profesora Ślipki w zakresie filozofii moralnej, a także na ważkość tematu debaty naukowej poświęconej kondycji etyki klasycznej w dobie współczesnej.

Pierwszej sesji przewodniczył dr hab. Krzysztof Śnieżyński<sup>1</sup>, który przedstawił prelegentów i przekazał głos pierwszemu z nich, prof. Romanowi Darowskiemu SJ. Profesor Darowski przedstawił sylwetkę naukową Jubilata i ukazał ogromny wkład,

jaki wniósł on do współczesnej myśli filozoficzno-etycznej. Wystąpienie to zatytułowane było: „Ks. Tadeusz Ślipko – życie i dzieło”.

Drugi prelegent, ks. prof. Władysław Zuziak, w swoim wystąpieniu „O konieczności ubogacenia klasycznej koncepcji aksjologii Tadeusza Ślipki” zaznaczył, że wartości jako idealne wzorce (moralne) są zaczerpnięte ze świata idei (idei platońskich, augustynizmu). W przypadku aksjologii w ujęciu Ojca Jubilata trudno mówić o szczegółowych opisach wartości moralnych i pozamoralnych, między innymi z tej racji, że brakuje odpowiedniego ich uargumentowania. Wobec tego zachodzi usilna potrzeba obrony właściwych wartości aksjologicznych – konkludował wystąpienie mówca.

Prof. Tadeusza Biesaga SDB w wystąpieniu zatytułowanym „Postęp czy kryzys współczesnej bioetyki?” odniósł się krytycznie do współczesnej hybrydowej bioetyki anglosaskiej, która – jego zdaniem – odległa jest od właściwej aksjologii. Owa bioetyka uwikłana w pryncypizm, głosi „ubóstwo aksjologiczne”, pomija kwestie godności osoby i jej podmiotowości, nie uwzględnia też roli sumienia. Dokonując krytyki tego rodzaju poglądów, prelegent inspirował się personalistyczno-ontologiczną bioetyką ks. Tadeusza Ślipki.

„Etyka seksualna w ujęciu Tadeusza Ślipki SJ” była przedmiotem wystąpienia

<sup>1</sup> Jeśli nie podano inaczej, prelegenci reprezentowali Akademię Ignatianum w Krakowie.

prof. Wiesława Wójcika z Polskiej Akademii Nauk. Punktem wyjścia jego referatu było wskazanie na różnice między etyką seksualną permissywną a etyką seksualną antypermissywną. Etyka seksualna uprawiana przez profesora Ślipkę sytuuje się w tym drugim nurcie i oparta jest na właściwej antropologii i aksjologii, a przede wszystkim na prawie naturalnym. Wpisuje się także w nurt personalizmu chrześcijańskiego, eksponując wierność jako istotę wartości i głębi miłości małżeńskiej.

Jako ostatni prelegent pierwszej sesji wystąpił uczeń Jubilata dr hab. Piotr Aszyk SJ. W referacie zatytułowanym „Bioetyka a etyka klasyczna” twierdził, że rozwój nauki traktowany jest jako sposób na uszczęśliwienie ludzkości. Do tego celu ma też prowadzić współczesna bioetyka, będąca stosunkowo nowym „tworem postępu” i przyjmująca różnorodne oblicza. Bioetyka klasyczna natomiast – podkreślił mówca – prowadzi sensowny dyskurs, broniąc filozoficznych standardów myślenia i respektowania wartości etycznych w zakresie działań medycznych i regulacji prawnych.

Drugą sesję konferencji poprowadził dr Jarosław Kucharski. Pierwszym prelegentem był ks. prof. Alfred Wierzbicki z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Na wstępie swego wystąpienia zatytułowanego „Dlaczego klasycy i jacy klasycy?” zaznaczył, że obecnie mamy do czynienia z „wielością”, „pluralizmem” i „relatywizmem” w nauce. Nieustannie pojawiają się nowe koncepcje, często niedostatecznie zbadane, niezwyfikowane. Także na polu etyki kreowane są różnego rodzaju nowe „etyki stosowane”. Dobrym antidotum na fragmentaryzację osłabiającą kondycję współczesnych etyk stosowanych jest właśnie etyka klasyczna. Klasyczna filozofia wypracowała bowiem pewien kanon pytań i sprawdzone metody poszukiwania odpowiedzi, umożliwiające wszelki dyskurs. Etyka klasyczna jest też

otwarta na teologię. Do tego rodzaju etyki zaliczył prelegent poglądy Jubilata.

Z kolei dr Piotr Duchliński w swoim wystąpieniu „Klasycyzm etyki klasycznej” zauważył, że nazwa „etyka klasyczna” często w sposób nieuprawniony łączona jest z etyką katolicką. W wielu ośrodkach jednak nazwy tej w ogóle się nie używa. Jego zdaniem należy starać się uchwycić w doktrynach etycznych to, co klasyczne (sprawdzone), by nie ulegać nadmiernie wymogom postępu i unikać koncepcji, które jeszcze nie zostały zweryfikowane. To, co klasyczne, jest bowiem nośnikiem dobra, wynika z doświadczenia i dlatego staje się użyteczne w kwestiach moralnych – konkludował mówca.

„Istnienie moralnego prawa naturalnego w ujęciu Tadeusza Ślipki SJ. Współczesny spór o prawo naturalne” – to temat prelekcji wygłoszonej przez dr. Dariusza Dankowskiego SJ. Podkreślił on, że ojciec Ślipko jest zagorzałym obrońcą tezy o niezmienności prawa naturalnego i nieustannie prowadzi polemikę z jej przeciwnikami.

Kolejny prelegent, dr Wojciech Wierzejski z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, w wystąpieniu zatytułowanym „Koncepcja etyki o. Tadeusza Ślipki a współczesna etyka cnót i etyka prawa naturalnego” wyraził przekonanie, że etyka cnót jest obecnie niepopularna, wielu myślicieli ją pomija, a nawet uważa za przeżytek, dziedzinę należącą do minionych epok. Tymczasem Jubilat stanowi przykład współczesnego etyka prezentującego pogląd, że cnotę wyprowadza się z dobra, z dobrej praktyki.

Drugą sesję konferencji zakończyła prelekcja dr Wandy Kamińskiej z UKSW „O użyteczności etyki klasycznej w analizie współczesnych zjawisk społecznych”. Doktor Kamińska stwierdziła, że fakt etyczny zakłada pewne pozytywne zjawiska w życiu społecznym. Często się zdarza, że etycy, wypowiadając się w sprawach moralnych, pomijają rzutujące na moralność

uwarunkowania społeczne, a także ekonomiczne. Prelegentka postulowała też, by etycy dokonywali odpowiedniej hierarchizacji danych płynących z nauk społecznych i ekonomii.

Prowadzenia sesji trzeciej podjął się dr Piotr Duchliński, który zaprosił prof. Ewę Podrez z UKSW do wygłoszenia prelekcji „Klasyka a awangarda w etyce”. Pani Profesor przypomniała, że przedstawiciele awangardy zwykle nie akceptowali filozofii klasycznej. Mimo to dokonania awangardzistów minionych epok wchodzą dziś do kanonów klasyki, wnosząc pewne *novum* w to, co zastane, znane i sprawdzone. Dzieje się tak, gdyż prawdziwy język dyskursu, w tym także etycznego, otwarty jest na szeroki horyzont odniesień do przeszłości, ale też i teraźniejszości, a nawet przyszłości.

Ks. prof. Ryszard Moń (również z UKSW) w wystąpieniu „Miłość mądrości czy mądrość miłości?” podkreślał, że mądrość wiąże się z miłością dobra i prawdy. Miłość jest prawdziwa, dobra i piękna, gdy jest w niej także umiłowanie mądrości. Na zakończenie swojej wypowiedzi prelegent wskazał, że z takim podejściem spotkamy się również w twórczości naukowej Ojca Jubilata, a zwłaszcza w jego aksjologii etycznej.

Ostatnią prelekcję, zatytułowaną „Synejdezjologia w ujęciu Tadeusza Ślipki SJ”, wygłosił dr Wiesław Szuta, wykładowca Wyższej Szkoły Zarządzania w Częstochowie. Wykazał on, że ojca Ślipki koncepcja sumienia ma charakter integralny,

ponieważ łączy wątki: intelektualistyczny, woluntarystyczny i emotywny. Synejdezjologia (teoria sumienia) w ujęciu Tadeusza Ślipki jest odwzorowaniem całej jego etyki holistycznej, klasycznej i neoscholastycznej, opartej na niezmiennym prawie naturalnym. W konkluzji prelegent stwierdził, że z punktu widzenia etyki sumienie każdego człowieka winno być pewne, prawe i przeduczynkowe.

Po każdej sesji konferencji odbywały się panele dyskusyjne, podczas których koncentrowano się na wiodącym pytaniu: czy można aktualnie uprawiać etykę klasyczną? Ostatnia debata panelowa przerosła się z inicjatywy prof. Ewy Podrez w refleksję nad znaczeniem etyki ks. prof. Tadeusza Ślipki i wkładem, jaki wniósł on do światowego dziedzictwa filozofii moralnej. W debatę końcową włączył się także sam Jubilat.

Zamknięcia konferencji dokonał dyrektor Instytutu Filozofii dr Dariusz Dańkowski SJ. Życzył on Ojcu Jubilatowi zdrowia oraz dalszych osiągnięć w zakresie etyki i podziękował wszystkim uczestnikom konferencji oraz władzom Wydziału Filozofii Akademii Ignatianum w Krakowie. Wspomniał o planach wydania jubileuszowej księgi pamiątkowej, w której zostaną zamieszczone wystąpienia prelegentów.

Konferencja ukazała, że ważne jest dokonywanie innowacji w etyce klasycznej i że myśl filozoficzno-etyczna ks. prof. Tadeusza Ślipki SJ nadal jest atrakcyjna, a jego publikacje znajdują licznych czytelników.